

Õiguskantsler

Tõnis Lukas
minister
Haridus- ja Teadusministeerium
hm@hm.ee

Teie nr
Meie 28.03.2023 nr 14-1/230477/2301705

Eesti kirjakeele norm ja Eesti Keele Instituudi tegevus

Lugupeetud minister

Õiguskantsleri poole pöördus eesti keele õpetaja murega, et õpetajad ei tea, kas lähtuda õigekirja õpetamisel ja hindamisel üksnes 2018. aasta õigekeelsussõnaraamatust või arvestada ka Eesti Keele Instituudi (EKI) keeleportaalis Sõnaveeb avaldatavaid normingumuudatusi. Probleem on eriti teravaks muutunud praegu, sest peatselt algavad põhikooli ja gümnaasiumi lõpueksamid.

Õpetaja on oma kirjas välja toonud mitu probleemi.

Ehkki kirjakeele normi alus on endiselt „Eesti õigekeelsussõnaraamat ÕS 2018“ (ÕS), avaldatakse Sõnaveebis pidevalt 2018. aasta ÕS-is fikseeritud norme vabaks laskvaid otsuseid. Samas ei pea EKI vajalikuks normingulõdvendustest teatada mujal kui Sõnaveebis ja sinna võib iga päev midagi uut tekkida. Avaldaja küsib, mille järgi peaksid eesti keele õpetajad eksamitöodes õigekirja hindama. Kuigi kirjakeele norm on kirjas ÕS-is, kehtivat üldiselt hea tava otsustada hindamisel õpilase kasuks. Avaldaja selgitas, et kui üks riigieksami hindaja on Sõnaveebi muutustega kursis, kuid teine mitte, siis satuvad eksaminandid ebavõrdsesse olukorda.

Õpetaja kirjutas ka teisest probleemist, mis on tekkinud EKI tegevuse tõttu igapäevases koolitöös. Pidevad muudatused Sõnaveebis suurendavad vastutustundlike õpetajate töökoormust: õpetaja peab kontrollima iga sõna, mida ta kavatab õpilastelt küsida või parandada, sest muudatus võib Sõnaveebi ilmuda kohe pärast seda, kui õpetaja on õpilastele selgitanud 2018. aasta ÕS-is kirjas olevat normi.

Õpetaja küsib, kuidas tagada, et õpetajad-hindajad saaksid normingumuudatustest operatiivselt teada. Ta leiab, et uuendused tuleb õpetajatele, hindajatele, õppekirjanduse loojatele, keeletoimetajatele ja teistele kompaktselt ja valjuhäälselt teatavaks teha.

Avaldaja on tõstatanud väga olulisi küsimusi. Nii põhikooli lõpueksamite kui ka gümnaasiumi riigieksamite tulemused mõjutavad suuresti noorte edasisi haridusvalikuid. Õpetajad peavad aga oma igapäevast tööd tehes olema kindlad selles, mida nad saavad koolis õpetada.

EKI kinnitab oma kodulehel, et kirjakeele normi alus on kuni uue ÕS-i ilmumiseni ÕS 2018, mitte EKI ühendsõnastik. Seda arvestades tekib küsimus, kas koolis peaks üldse Sõnaveebi normingulõdvendustele tähelepanu pöörama, kui see võib kaasa tuua probleemi eksamil. Mõistagi ei õpita koolis vaid eksami jaoks, ent paraku kontrollitakse koolis ka õpitulemusi ja seetõttu peab olema selge, kuidas tagatakse hindamise objektiivsus.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Palun selgitage õpilastele ja õpetajatele neid küsimusi ministeeriumi kodulehel või avalikult mõne muu kanali või kanalite kaudu (nt meediakanalid, õpetajate ühendused). Palun Teil seda teha hiljemalt 17. aprillil 2023, sest nii põhikooli lõpueksamid kui ka gümnaasiumi riigieksamid on tulekul ning õpetajatele ja õpilastele on oluline, et selles küsimuses valitseks kindlus ja selged reeglid.

Lisan kirjale õpetaja pöördumise, et saaksite sellega lähemalt tutvuda.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Lisa: avaldaja kiri (isikuandmeteta)

Aigi Kivioja 6938428
Aigi.Kivioja@oiguskantsler.ee

Riste Uesoo 6938408
Riste.Uesoo@oiguskantsler.ee